

Referat från möte i musikknettverket Oslo 25-26 aug 2005

Nettverket möttes två dagar. Studiebesök till Norges Musikkhøyskoles förnäma samling musikinstrument, utställningskritik av ditto, åpent forum (presentationer av instrument från egna samlingar, praktisk genomgång av Primus samt diskussion om ansökan till ABM-u.

Deltagare

Hans Olav Gorset, Norges Musikkhøyskole (NMH); Eyvind Bagle Norsk Teknisk Museum; Mats Krouthén, Ringve; Sigrid Kvisle, Sigdal Museum/Folkemusikksentret i Buskerud; Elisabeth Kværne och Knut Oppheimsbakken, Valdres Folkemusikkarkiv / Valdres Folkemuseum; Daniel W. Papuga, ICME inom ICOM / Pedimus; Finn Rønning, Telemark Museum; Dag H Sæverud, Voss Folkemuseum; Stein Villa, Tradisjonsmusikkarkivet for Vestoppland /Gjøvik Historiske Samlinger; Odd W. Williamsen, Nordmøre Museum.

Torsdag 25 aug Norges Musikkhøyskole

En spännande samling

Hans Olav Gorset presenterade musikhögskolans mycket intressanta och rika samling av musikinstrumenter. Det är egentligen två separata samlingar, som övertogs vid bildandet av NMH från tidigare rektor vid NMH Trygve Lindemann samt av Norges förste professor i musikvetenskap och organolog Olav Gurvin: *Lindemannsamlingen* (ca 175 instr) består främst av västerändska klassiska instrument medan tonvikten i *Gurvinsamlingen* (ca 275 instr) ligger på folkliga instrument från hela världen. Samlingen förvaltas (till stor del på ideell basis) av Gorset, lärare vid NMH och är tidigare registrerad av Peter Andreas Kjeldsberg, Ringve. Katalogiseringen blev därpå inmatad till digital form i databasformatet FileMaker pro (Mac) av Hans Olav Gorset. Den anses vara en av de förnämsta samlingarna musikinstrument i landet.

Presentasjonen avslutades med en *befaring* till ett temporärt lagringsrum samt i magasinstrymmen för att se instrumenten på nära håll..

Å gjøre en instrumentsamling tilgjengelig og interessant – utstillingskritikk..

NMH byggs för närvarande om och det diskuteras en eventuell utvidgning av att kunna visa upp musikinstrumenten. Tidigare stod tre montrar med instrument, texter och bilder i en korridor. Efter ombyggnaden (planeras färdig 2006) skall de flyttas till en ny korridor. Samtidigt är en tanke att placera ett antal instrument i en nybyggd monter utmed en välvd, bred vägg i det ombyggda biblioteket. I tillägg finns möjligheten att placera några instrument i en av entreerna till biblioteket. Endast studenter och personal (samt besökare tilldessa) har tillträde till NMH. Hans Olav Gorset visar gärna samlingen för intresserade, men av resursskäl görs ingen direkt annonsering till allmänheten. Dock uttalades en önskan om att kunna nå flera utanför huset.

Deltagarna i nettverksgruppen gav sina synpunkter på processen. Här följer några noteringar i stolpform:

- Välj ut några FÅ instrument att ställa ut och koppla mer historier kring dessa. Kanske byta instrument efter en period.
- Stimulera de andra lärarna att använda sig av instrumenten som introduktioner och fördjupningar i sina respektive ämnen.
- Lär upp fler om samlingen, så att allt inte hänger på Hans Olav G.
- Skapa gott om plats vid montern i biblioteket (inga reoler med böcker direkt mot väggen!)
- Använd dataskärmar ("infokiosker") i biblioteket för att contextualisera *gjenstandene*: katalogutdrag, beskrivning av HUR man spelar, hur instr används, miljöer kring instrumenten, musikexempel, andra källor mm
- Utnyttja lagen om *kunstmidler til off bygg* (2%?) til en dekorativ utställning i bibl.
- Komplettera med /utnyttja befintlig litteratur i etnomusikologi i bibl.
- Lägg ut katalogen på webben, åtminstone i biblioteket
- Kvällskonserter med guidade turer / pausinslag i korridoren
- Konsolideringstanke: ett större museum övertar fagligt ansvar för samlingen. Inspektioner och fagligt råd. Borde tilltala ABM. ("Avdelning under Ringve?")

Åpent forum.

En presentasjon av gjenstander fra egne samlinger. Nettverket gav tilbakemeldinger.

Mats Krouthén: En funktionsdokumentation av Norges første digitale bandspillere har gjordts på Ringve i samband med att instrumentet tilläts att sättas i spelbart skick för en dag. Instrumentet har använts till Radka Toneffs "Fairy Tales" och skulle prövas att användas som medel för en remastering av den gamla digitala inspelningen. Beslutet övervägdes noga och ingår i en strategi att levandegöra och kontekstualisera museets gjenstander. Viktigt är att museet styr processen, ej utommuseala behov, men att dialog med omvärlden förs.

Knut Oppheimsbakken: En presentation av Okshovdfela, en mycket rikt dekorerad hardingfela av Trond Isachsen Flatebø, som stod modell för en kopia som Gurvin lät kopiera och som idag finns i Gurvinsamlingen.

Elisabeth Kvarne: Om langeleiken med ex av ett instrument från Valdres[?] från 1730: olika perspektiv på hur museum som institution påverkar spel- och byggartrationer positivt genom bl.a. uppdatering av kunskap och entusiasmering men också negativt genom konformerings, konservering av instrument samt till och med förluster av gjenstander (genom brand).

Sigrid Kvisle: Om mysteriet med en lur (170cm lång) som hittats i en mosse i Sigdal mellan Prestfoss och Krøderen. Med sin grundligt utförda design ger den upphov till en mängd frågor: Hur gammal är den? Hur har den hamnat i mossen? Undangömd? Ett offer? mm Kvisle har tidigare ställt frågan till Leif Løchen, (tid. Maihaugen) Vågå som menat att instrumentet troligen är från andra hälften av 1800-talet. I sig ger alla tänkbara alternativ rika förmedlingsmöjligheter.

Finn Rønning: Om spänningen mellan museum och yttervärld (här ett lokalt spelmannslag) om bruk av *museumsgjenstander*. I somras blev två av museets äldre hardingfeler reparerade till spelbart skick ("inga större ingrepp", allt dokumenterat) och önskan finns att fortsätta med nya instrument nästa år. Lokalmiljön är stark och Rønning upplever att han ses som ett "hinder" för spelmännen. Detta är ett svårt problem. *Nettverket* hänvisade till CIMCIM:s etiska regler (hemsidan) för hantering av museumsgjenstander. [*Nettverket* skall försöka att på sikt formulera en gemensam policy för norska museer, med stöd i CIMCIMs regler samt en nyutkommen bok "The Preservation and Use of Historic Musical Instruments, av Robert Barclay]. En lösning är att dela upp samlingar i *gjenstander og rekvisitt*. Museer skall ej acceptera klausuler om spel från enskilda givare.

Hans-Olav Gorset: Om instrumentbygge – att kopiera äldre instrument. Kan man lära nog av instrumentet med vita handskar och glas? Gorset menar att ifråga om flöjtinstrument så kan per idag ingen annan metod än att provspela nå samma kunskap om exvis munstyckets egenskaper. Uppmätningar är tyvärr ej reproducerbara! Viktigt att instrumentmakare även är musiker.

Odd Williamsen: Om en flygel som tillhört den stenrike klippfiskexportören Knutzen i K-sund. Ska den göras spelbar igen? Williamsens svar blir att den bör presenteras utan spel, eftersom det finns så många intressanta historier kring instrumentet (och det flygeln representerar och symboliserar) som kan levandegöra det.

Dag Sæverud: Från folkmusikens *svanesång*: då organiserad lärarutbildning ville ta död på folklig sångtradition. Om Dillner och salmodikonets uppgång och fall. Detta monokord användes för att lära allmogen de "riktiga" psalmmelodierna mha sk sifferskrift - ett förenklat notsystem. Instrumentet finns på alla bygdemuseer. Hur skall man förmedla kunskap kring detta i starka folkmusikaliska miljöer? Helt enkelt genom att med en lakonisk suck att konformitetsprojektet ej lyckades.

Daniel Papuga: Vad säger huvudkatalogen? Exemplet Yang ch'in. Papuga ombads att studera instrument på Etnografiskt Museum, men hade ej tillgång till magasinet – endast huvudkatalog. Texttolkning må till. Kataloguppgifter är barn av sin tid, bristfälliga (och ifråga om utomeuropeiska begrepp ofta missvisande) samt fäster traditionellt fokus på att beskriva utseendet, ej beskriva "uses and functions" samt vem som tillverkar det. Vikten av att bilägga bild i en katalog.

Stein Villa: Om ett gammalt instrument som vänder hem igen – till vad? Ett *hammerklaver* sannolikt från 1700-talet har vandrat från Tingshuset i Hunn, via Gjøvik Historiske Samlinger till Namsos, tillbaka till Gjøvik (Byhistoriske Samlinger) och nu åter till tingshuset. Villa ville ha synpunkter på vad instrumentet var, hur det bör *oppbevares* och ifall det skall göras spelbart igen. (Engelskt/nordiskt, ca 1790-tal; allmänna råd om att undvika solljus, *trekk* och *peis* och snabba klimatiska förändringar, samt ställa frågan till tekn. Konservator Vera de Bruyn på Ringve; se diskussion Rønning ovan)

Fredag 26 aug Norges Tekniske Museum (NTM)

Primus i praktiken

Efter en inledande presentation av NTM, visade Eyvind Bagle grundprinciperna för NTM:s metod att registrera *gjenstander* i Primus, ett system som använts under flera år och som visar stor stabilitet och användarvänlighet. Han pekade på tre huvudområden att fokusera på i arbetet med *gjenstander* och databas, vilket också praktiserades på museet:

- **Registrering** – görs på en relativt enkel nivå; i en senare fas bedrivs riktad forskning som medför en dokumentation av gjenstanden
- **Bild** – Knut Sigurd Nordahl visade hur en digital bild tas av *gjenstanden* och importeras till Primus. Även här är honnörsordet ”enkelhet”: det skall vara en ren bild på gjenstanden, men i Primus ej avsedd för publicering.
- **Plassering** – NTM har köpt in en maskin för produktion av streckkod samt en avläsare (ca 10.000.-) för att underlätta märkning.

Har man utfört dessa arbetsmoment kan Primus användas som ett utmärkt verktyg. För den intresserade av hur Primus fungerar, se vidare <http://www.mdt.no/primus/support/> .
Nettverksmedverkarna fick också möjlighet att själva pröva att registrera en *gjenstand*.

Inventeringsprojekt av musikinstrument i norska museer och arkiv – om söknaden.

Avslutningsvis diskuterades ett förslag till *projektbeskrivelse* (av Krouthén / Bagle) inför en ansökan till ABM-utvikling. Här framkom (nedtecknat i punktform):

- Generellt bör söknaden dra ned på tekniska beskrivningar och istället poängtera de goda argumenten VARFÖR detta projekt är viktigt.
- I avgränsningssyfte bör *musikkinstrumenter*, vilket är projektets objekt, definieras som ”*det som frambringer musikalskt lyd*”. (I tveksamma fall bör man ta med objektet hellre än att utesluta det.) Även gjenstander med musikskapande som sekundär funktion (exvis gafflar som kan beläggas ha använts som rytminstrument) skal registreras. Musikalia, musikikonografi, skulpturer med musiker mm, blir alltför omfattande för denna omgång, men bör utgöra ett incitament för uppföljande projekt.
- *Plassering* bör EJ vara ett fält, av hänsyn till säkerhet. Däremot framgår av inventarienummer vilken samling *gjenstanden* ingår i.
- Närvarande i nätverket, med anknytning till arkiv eller museum, sa sig vara villiga att ta ett ansvar för respektive fylke i att vara pådrivare samt att avlasta en projektanställd registrator (se bilaga 1). Ringve sänder uppgifter om museer i respektiver region, samt material från inventeringen 1975 [under oktober].
- Övriga i nätverket (Papuga, Aksdal, Ledang) erbjuds att ingå i referensgrupp. Bagle tar roll som Primus-konsult. Fylken utan ”representant” i nätverket ligger under Ringves ansvar. Ej närvarande nätverkspersoner tillfrågas om motsvarande uppgift av Ringve. **Rønning** och **Kvisle** undersöker Vestfold resp. Romsdal[?]. Om man går in i detta nätverkssamarbete och ”förbinder sig” ett regionalt *vertskap* är vinsterna många: tillgång till ett viktigt material; möjlighet att delta på musik/museums-fagliga seminarer; möjlighet att använda nätverksdeltagande/engagemang som argument för att söka medel till resor, programvara (Primus) på respektive håll.

Vidare process: ansökan skall sändas ABM-u 15 oktober. **Ringve** formulerar och diskuterar text med **Bagle**. Nätverket ger synpunkter på en nästa version utsänd 29/9.

Sæverud översätter en presentation av nätverket, som skall läggas ut på Ringves hemsida med länkar till resp deltagande institution.

Nästa möte mån 13 mars, i Oslo-området (nära för alla för ett en-dagsmöte; vid den tidpunkten har ABM-u givit besked om medel). På dagordningen: Vidare arbete med instrumentinventeringen samt ett musikfagligt tema: **om bruk av musikinstrument på museer**.

Trhm 16 sept. Mats Krouthén, Ringve

Bilaga 1

Inventering av musikkinstrumenter i norske museer og arkiv
 Nettverkskontakter

Fylke	Navn	Etternavn	Museum / Arkiv/ Institutt
Akershus			[Ringve – tilbud til Akershus fylkesmuseum] Norges Musikkhøyskole
Oslo	Hans Olav	Gorset	
Østfold			[Ringve]
Buskerud	Sigrid	Kvisle	Sigdal Museum / Folkemusikksenteret i Buskerud
Vestfold	[		[Finn Rønning undersöker]
Telemark	Finn	Rønning	Telemark Museum
Aust-Agder			[Ringve]
Vest-Agder			[Ringve]
Rogaland	Frank	Rolland	Hardanger folkemuseum/ Hardanger
Hordaland	Henrik		Folkemusikksamling?
Sogn og Fjordane	Dag H	Sæverud	Voss Folkemuseum
			[Ringve]
Oppland	Stein	Villa	Tradisjonsmusikkarkivet for Vestoppland / Gjøvik Historiske Samlinger
	Elisabeth	Kværne	Valdres folkemusikkarkiv / Valdres folkemuseum
	Knut	Opheimsbakken	
	Tor	Sæther	[Ringve – tilbud til Domkirkeodden / Kirsten Flagstadmuseet, Hamar]
Hedmark	Ragnhild	Nyhus	
Sunnmøre			[Ringve]
Romsdal			[Sigrid Kvisle undersöker?]
Nordmøre	Odd W.	Williamsen	Nordmøre museum
Trøndelag			[Ringve]
Nordland			[Ringve]
Troms			[Ringve]
Finnmark			[Ringve]
Primus-konsult o ansökn.	Eyvind	Bagle	Norsk Teknisk Museum
Övrig referensgrupp	Ola Kai	Ledang	Institutt for Musikk, NTNU, Trondheim
	Bjørn	Aksdal	Rådet for folkemusikk og folkedans
	Daniel	Winfree Papuga	ICME / Pedimus